

Dosarul nr. 3ra-638/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (S. Clima)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Sîrbu, V. Mihaila, A. Minciuna)

DECIZIE

12 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul depus de către Iacob Miron,
în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Iacob Miron împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea ordinului de suspendare a activității executorului judecătoresc,
împotriva deciziei din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul depus de către Iacob Miron și s-a menținut hotărârea din 21 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani

c o n s t a t ă:

La 14 decembrie 2017, Iacob Miron, prin intermediul reprezentantului său Vitalie Tihon în baza mandatului Seria MA nr. 1155232 din 14 decembrie 2017, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la anularea ordinului de suspendare a activității executorului judecătoresc.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 08 decembrie 2017 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a fost publicat ordinul Ministerului Justiției nr. 1042 din 04 decembrie 2017, prin care s-a dispus suspendarea activității sale de executor judecătoresc pe durata măsurii preventive.

A susținut că la 13 decembrie 2017, prin intermediul reprezentantului său – avocatul Vitalie Tihon, atât prin poștă electronică, cât și prin oficiul poștal, a expediat în adresa Ministerului Justiției o cerere prealabilă, prin care a solicitat anularea ordinului nr. 1042 din 04 decembrie 2017.

Totodată, a menționat reclamantul că în conformitate cu art. 18 alin. (9) din Legea privind executorii judecătorești nr. 113 din 17 iunie 2010, ordinul privind suspendarea activității poate fi contestat în modul prevăzut de lege, fără a fi necesară o procedură prealabilă.

Respectiv, este în drept să înainteze prezenta acțiune, fără a aștepta soluționarea cererii sale prealabile.

A invocat reclamantul că potrivit pct. 1 din ordinul contestat, suspendarea activității sale de executor judecătoresc operează pe durata măsurii preventive.

Astfel, conform art. 18 alin. (1) lit. g) din Legea privind executorii judecătorești, activitatea executorului judecătoresc se suspendă în cazul aplicării de către instanța de judecată a unei măsuri preventive sub formă de arest preventiv sau de arest la domiciliu, sau, în cazul în care s-a pronunțat o hotărâre judecătorească de condamnare la o pedeapsă privativă de libertate în prima instanță – până la terminarea procesului penal, în conformitate cu legislația procesuală penală.

A notat reclamantul că în ordinul nr. 1042 din 04 decembrie 2017, pârâtul nu a specificat pe care durată a măsurii preventive se suspendă activitatea sa în calitate de executor judecătoresc, pe cea sub formă de arest preventiv sau de arest la domiciliu, depășind în așa mod efectul legal.

Or, ordinul contestat, fiind un act executoriu, trebuia să cuprindă un conținut cert, explicit și neechivoc, în limitele formulărilor legii.

Mai mult ca atât, Ministerul Justiției nu este organul competent, care este în drept să-i aplice sancțiuni, această atribuție revenindu-i exclusiv Colegiului disciplinar al executorilor judecătorești, care acționează pe lângă Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești.

Pe lângă acestea, din dispozițiile pct. 4 din ordinul contestat, rezultă că Ministerul Justiției în comun cu Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești va efectua controlul asupra activității sale în termen de 10 zile, cu prezentarea notei informative.

A reținut că activitatea sa a fost supusă controlului în data de 23 februarie 2017.

Conform art. 33 alin. (2) din Legea nr. 113 din 17 iunie 2010, supravegherea constă în efectuarea controalelor asupra activității executorului judecătoresc prin verificarea dosarelor de executare, ținerii registrelor procedurii de executare, modului de calculare a cheltuielilor de executare, păstrării documentelor și arhivei, utilizării legăturii electronice cu registrele prin intermediul rețelei computerizate, respectării orelor de program. Controlul activității executorului judecătoresc se efectuează o dată la 2 ani. Activitatea executorului judecătoresc nou-numit este supusă primului control la expirarea primului an de activitate. Pot fi efectuate controale suplimentare numai dacă au devenit cunoscute date a căror verificare este necesară.

Prin urmare, dispunerea efectuării de către pârât a controlului asupra activității sale de executor judecătoresc, contravine normelor imperative ale legii, or, aceasta nu admite derogări, excepții sau restricționări a regulii privind intervalul între controale.

În contextul expus, a cerut Iacob Miron anularea ordinului Ministerului Justiției nr. 1042 din 04 decembrie 2017 „Cu privire la suspendarea activității executorului judecătoresc Miron Iacob” ca fiind emis ilegal.

Prin hotărârea din 21 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de către Iacob Miron și s-a menținut hotărârea din 21 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Ambele instanțe de judecată ierarhic inferioare și-au motivat soluțiile de respingere a acțiunii cu referire la prevederile art. 18 alin. (1) lit. g) din Legea privind executorii judecătorești, care stipulează că activitatea executorului judecătoresc se suspendă în cazul aplicării de către instanța de judecată a unei măsuri preventive sub formă de arest preventiv sau de arest la domiciliu sau, în cazul în care s-a pronunțat o hotărâre

judecătorească de condamnare la o pedeapsă privativă de libertate în prima instanță – până la terminarea procesului penal, în conformitate cu legislația procesuală penală.

Totodată, din dispozițiile alin. (5²) al art. 18 din Legea enunțată, rezultă că, în cazul prevăzut la alin. (1) lit. g), suspendarea se dispune prin ordin al ministrului justiției din oficiu, la demersul motivat al procurorului sau la cererea Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

Au conchis instanțele de judecată că la cazul speței nu au fost stabilite niciunul din motivele de nulitate a ordinului Ministerului Justiției nr. 1042 din 04 decembrie 2017 „Cu privire la suspendarea activității executorului judecătoresc Miron Iacob” prevăzute la art. 26 din Legea contenciosului administrativ.

Deși reclamantul a invocat necorespunderea textului pct. 1 al ordinului contestat cu prevederile art. 18 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 113 din 17 iunie 2010, totuși din sensul dispozițiilor alin. (7) al aceluiași articol rezultă că, reluarea activității suspendate a executorului judecătoresc se face în termen de cel mult 45 de zile de la decăderea motivelor care au cauzat suspendarea, în baza unei cereri adresate ministrului justiției. În decursul a 7 zile de la depunerea cererii, ministrul justiției va emite un ordin privind reînvestirea executorului judecătoresc cu împuterniciri.

Respectiv, în vederea reluării activității la decăderea motivelor care au determinat suspendarea activității executorului judecătoresc, se implică procedura de reînvestire cu împuterniciri, dispusă prin ordinul ministrului justiției, emis la cererea executorului judecătoresc. În cazul în care temeiurile care au cauzat suspendarea nu mai subzistă, reluarea activității executorului judecătoresc nu operează de drept, fiind necesară o procedură preliminară de reînvestire, declanșată la cererea executorului judecătoresc.

Referitor la argumentul reclamantului precum că suspendarea operează pe durata măsurii preventive sub formă de arest preventiv sau arest la domiciliu ar extinde efectele suspendării sau ar leza într-un anume fel drepturile și interesele sale, instanțele de judecată l-au considerat neîntemeiat, or, forma măsurii preventive aplicate prin însăși natura sa, nu influențează durata sau efectele suspendării dispuse în temeiul art. 18 alin. (1) lit. g) din Legea privind executorii judecătorești nr. 113 din 17 iunie 2010.

Au reținut instanțele de judecată că din scrisoarea nr. 67 din 23 ianuarie 2018 a Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești rezultă că nu au fost realizate dispozițiile pct. 2, 3 și 4 ale ordinului nr. 1042 din 04 decembrie 2017 al Ministerului Justiției cu privire la suspendarea activității executorului judecătoresc, cât și prevederile art. 20 din Legea privind executorii judecătorești nr. 113 din 17 iunie 2010.

Au menționat instanțele de judecată că la 14 decembrie 2017 a fost emisă dispoziția nr. 84 privind desemnarea executorului judecătoresc care va prelua din gestiunea executorului judecătoresc Iacob Miron dosarele de lucru, arhiva și registrele deținute, pentru a asigura continuarea lucrărilor și va gestiona contul curent special al executorului suspendat. De asemenea, s-a dispus delegarea persoanelor pentru a participa în data de 26 decembrie 2017 la procedurile aferente transmiterii dosarelor, iar prin dispoziția nr. 83 s-a dispus efectuarea în data de 21 decembrie 2017 a controlului la biroul executorului judecătoresc Iacob Miron.

După cum au constatat instanțele de judecată niciuna din acțiunile indicate în normele de drept citate și în ordinul contestat nu au fost realizate de către reclamant din motivul lipsei cooperării, și nici controlul comun al Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești și al Ministrului Justiției fixat pentru data 21 decembrie 2017 nu a putut fi

realizat, deoarece biroul executorului judecătoresc Iacob Miron era încuiat, în pofida faptului că acestuia i-a fost comunicată dispoziția de numire a controlului.

Pe lângă acestea, dosarele de executare, arhiva biroului și dreptul de a gestiona mijloacele bănești aflate în contul curent special al executorului judecătoresc Iacob Miron nu au fost transmise către executorul desemnat pentru preluarea acestora.

La 18 martie 2019, Iacob Miron, prin intermediul reprezentantului său – avocatul Vitalie Tihon, a depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 21 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

În susținerea recursului Iacob Miron a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

A indicat recurentul că instanța de apel a ignorat faptul că în ordinul nr. 1042 din 04 decembrie 2017, intimatul Ministerul Justiției nu a specificat, așa după cum prevede art. 18 alin. (1) lit. g) din Legea privind executorii judecătorești nr. 113 din 17 iunie 2010, pe durata cărei măsuri preventive se suspendă activitatea sa în calitate de executor judecătoresc, pe cea sub formă de arest preventiv sau de arest la domiciliu.

De asemenea, a menționat recurentul că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că procedura de suspendare a activității executorului judecătoresc a fost efectuată cu încălcarea competenței, or, sancțiunile disciplinare sub formă de suspendare a activității executorului judecătoresc pe un termen de la o lună până la 6 luni, sunt aplicate prin decizia Colegiului disciplinar a Uniunii Naționale a Executorilor Judecătoreștii, fapt prevăzut la art. 24 Legea privind executorii judecătorești nr. 113 din 17 iunie 2010.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa lui Iacob Miron la 05 martie 2019, însă nu se atestă date când a fost recepționată de către recurent (f.d. 142).

În această ordine de idei, se constată, că în speță, calea de atac a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 18 martie 2019.

La 16 aprilie 2019, în adresa Ministerului Justiției a fost expediată copia recursului depus de către Iacob Miron, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă intimatul nu și-a valorificat dreptul procesual respectiv.

În debut, Colegiul învederează că, în data de 01 aprilie 2019 a intrat în vigoare Codul administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, fapt ce rezultă din art. 257 alin. (1) al acesteia.

În accepțiunea art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Sub acest aspect, Colegiul consideră necesar de a învedera că, prin prisma art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară

conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

Din înțelesul logico-juridic al art. 195 și 258 alin. (3) din Codul administrativ rezultă cert că, procedura de contencios administrativ dedusă judecătii în prezenta speță urmează a fi judecată în coroborarea dispozițiilor Codului de procedură civilă cu cele din Codul administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018.

În această consecvență, în speță, instanța de recurs urmează să se conducă de împuternicirile de care a fost investită prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018.

Reieșind din sensul prevederilor art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel, cu restituirea cauzei instanței de apel, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel, prin care s-a menținut soluția primei instanțe de respingere a acțiunii, este una arbitrară, nefiind elucidate toate circumstanțele, care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, precum și cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

Astfel, din materialele dosarului rezultă că la 04 decembrie 2017, Ministerul Justiției a emis ordinul nr. 1042, publicat în Monitorul Oficial nr. 429-433 (6352-6356) din 08 decembrie 2017, prin care la pct. 1, în temeiul art. 18 alin. (1) lit. g) din Legea privind executorii judecătorești nr. 113 din 17 iunie 2010 și la cererea Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, a suspendat activitatea executorului judecătoresc Iacob Miron, teritoriul de activitate mun. Chișinău, licența seria LE 010, *pe durata aplicării de către instanța de judecată a măsurii preventive* (f.d. 10).

Conform art. 18 alin. (1) lit. g) și (5²) din Legea privind executorii judecătorești nr. 113 din 17 iunie 2010, activitatea executorului judecătoresc se suspendă în cazul aplicării de către instanța de judecată a unei măsuri preventive sub formă de arest preventiv sau de arest la domiciliu, sau, în cazul în care s-a pronunțat o hotărâre judecătorească de condamnare la o pedeapsă privativă de libertate în prima instanță – până la terminarea procesului penal, în conformitate cu legislația procesuală penală. În cazul prevăzut la alin. (1) lit. g), suspendarea se dispune prin ordin al ministrului justiției din oficiu, la demersul motivat al procurorului sau la cererea Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

Respectiv, legiuitorul cert a stabilit care sunt condițiile de suspendare a activității executorilor judecătorești în sensul art. 18 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 113 din 17 iunie 2010, și anume în cazul aplicării de către instanța de judecată a unei măsuri preventive sub formă de *arest preventiv* sau de *arest la domiciliu*, sau, în cazul în care *s-a pronunțat o hotărâre judecătorească de condamnare la o pedeapsă privativă de libertate în prima instanță – până la terminarea procesului penal*, în conformitate cu legislația procesuală penală.

Totodată, potrivit art. 175 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, măsurile cu caracter de constrângere prin care bănuitul, învinuitul, inculpatul este împiedicat să întreprindă anumite acțiuni negative asupra desfășurării procesului penal, securității și ordinii publice sau asupra asigurării executării sentinței constituie măsuri preventive. Măsurile preventive sunt orientate spre a asigura buna desfășurare a procesului penal sau a împiedica bănuitul, învinuitul, inculpatul să se ascundă de urmărirea penală sau de judecată, spre aceea ca ei să nu împiedice stabilirea adevărului ori spre asigurarea de către instanță a executării sentinței.

Iar, alin. (3) al art. 175 din Codul de procedură penală, prevede 11 măsuri preventive, și anume: 1) obligarea de a nu părăsi localitatea; 2) obligarea de a nu părăsi țara; 3) garanția personală; 4) garanția unei organizații; 5) ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport; 51) înlăturarea de la conducerea mijlocului de transport; 6) transmiterea sub supraveghere a militarului; 7) transmiterea sub supraveghere a minorului; 8) liberarea provizorie sub control judiciar; 9) liberarea provizorie pe cauțiuni; 10) arestarea la domiciliu; 11) arestarea preventivă.

Din dispozițiile art. 177 alin. (2) din Codul de procedură penală, rezultă că, arestarea preventivă, arestarea la domiciliu, liberarea provizorie a persoanei pe cauțiune și liberarea provizorie a persoanei sub control judiciar se aplică numai conform hotărârii instanței de judecată emise în baza demersului procurorului. Arestarea la domiciliu, liberarea provizorie pe cauțiune și liberarea provizorie a persoanei sub control judiciar se aplică de către instanță ca alternativă a arestării preventive, în baza demersului organului de urmărire penală sau la cererea părții apărării.

În circumstanțele expuse și în raport cu normele legale citate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel, care a menținut hotărârea primei instanțe de respingere a acțiunii, nu s-a pronunțat asupra temeiului legal ce a stat la baza emiterii ordinului nr. 1042 din 04 decembrie 2017 - suspendarea activității executorului judecătoresc Iacob Miron se efectuează pe durata aplicării de către instanța de judecată a măsurii preventive.

După cum rezultă din pct. 1 al ordinului contestat, acesta a fost emis în conformitate cu dispozițiile art. 18 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 113 din 17 iunie 2010, care cert, expres și imperativ specifică condițiile de suspendare a activității executorului judecătoresc în temeiul acestei norme de drept, și anume: în cazul aplicării de către instanța de judecată a unei măsuri preventive sub formă de arest preventiv sau de arest la domiciliu, sau, în cazul în care s-a pronunțat o hotărâre judecătorească de condamnare la o pedeapsă privativă de libertate în prima instanță – până la terminarea procesului penal, pe când în ordinul nominalizat lipsește mențiunea pe durata cărei măsurii preventive se suspendă activitatea lui Iacob Miron în calitate de executor judecătoresc, pe cea sub formă de arest preventiv sau de arest la domiciliu, fapt neelucidat de către instanța de apel.

Or, ordinul contestat, fiind un act executoriu, trebuia să cuprindă un conținut cert, explicit și neechivoc, în limitele formulărilor legii, care nu admite careva derogări sau excepții.

Mai mult ca atât, în ordinul nr. 1042 din 04 decembrie 2017, s-a mai indicat că acesta a fost emis inclusiv și în baza cererii Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, fără a fi specificat cu privire la ce este cererea respectivă, din ce dată și cu ce scop a fost înaintată Ministerului Justiției.

La fel, la materialele dosarului nu se atestă nicio probă justificativă, prin care să se demonstreze cu certitudine faptul că în privința lui Iacob Miron a fost intentată urmărire penală, la ce etapă de examinare se află cauza penală, aplicării față de acesta a vreo unei măsuri preventive prevăzute de art. 175 din Codul de procedură penală, sau dacă există deja hotărâre de condamnare la o pedeapsă privativă de libertate în prima instanță – până la terminarea procesului penal.

În contextul expus, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel nu a elucidat toate aspectele cauzei nominalizate supra, încălcând în așa mod drepturile părților la un proces echitabil, pronunțând în acest sens o decizie abuzivă.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (speța Hiro Balani c. Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității casării integrale a deciziei din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 195, 258 alin. (3) și 248 alin. (1) lit. d) și alin. (2) din Codul administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se casează integral decizia din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Iacob Miron împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea ordinului de suspendare a activității executorului judecătoresc, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva